

Briselē, 13.2.2019.
COM(2019) 81 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par netiešām saistībām, kas var ietekmēt valsts budžetu

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par netiešām saistībām, kas var ietekmēt valsts budžetu

SATURA RĀDĪTĀJS

1. PAMATINFORMĀCIJA.....	2
2. PĀRSKATS PAR EUROSTAT DATU VĀKŠANU SAISTĪBĀ AR PADOMES DIREKTĪVU 2011/85/ES..	3
2.1. Ziņošana saistībā ar Direktīvas 2011/85/ES 14. panta 3. punktu.....	3
2.2. Savlaicīgums.....	3
2.3. Rādītāju apraksts.....	4
2.3.1. Valdības garantijas.....	4
2.3.2. Ārpusbilances PPP	4
2.3.3. Ieņēmumus nenesoši aizdevumi, ko piešķīrusi vispārējā valdība	5
2.3.4. Ārpus vispārējās valdības sektora klasificētu valdības kontrolētu struktūru (publisku sabiedrību) saistības	5
3. REZULTĀTI, KAS GŪTI EUROSTAT DATU VĀKŠANĀ PAR IESPĒJAMĀM SAISTĪBĀM	6
3.1. Datu pilnīgums un aptvērums	6
3.1.1. Valdības garantijas.....	6
3.1.2. Ārpusbilances PPP	7
3.1.3. Ieņēmumus nenesoši aizdevumi.....	7
3.1.4. Ārpus vispārējās valdības sektora klasificētu valdības kontrolētu struktūru saistības	7
3.2. Datu salīdzināmība.....	7
4. CITI EUROSTAT DATU SAKOPOJUMI.....	8
4.1. Valdības iespējamās saistības pret finanšu sektoru.....	8
4.2. Citi Eurostat datu avoti	8
5. SECINĀJUMI	9

1. PAMATINFORMĀCIJA

Regulas (ES) Nr. 549/2013 par Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmu Eiropas Savienībā¹ (turpmāk tekstā “EKS 2010”) 11. pantā ir noteikts, ka līdz 2018. gadam Komisija iesniedz turpmāku ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei, kurā novērtē, cik lielā mērā Komisijas (*Eurostat*) publicētā informācija par saistībām atspoguļo visu netiešo saistību kopumu, tostarp iespējamās saistības, kas nav valdības saistības. Iepriekšējais Komisijas (*Eurostat*) ziņojums par šo jautājumu tika publicēts 2015. gadā², un tajā tika sniegta tobrīd esoša informācija par publiskām un privātām partnerībām (PPP) un citām netiešām saistībām, tostarp iespējamām saistībām, kas nav vispārējās valdības saistības.

Saistības dēvē par *iespējamām*, jo tās pēc būtības ir tikai potenciālas, bet ne faktiskas. Šāda veida informācijas vākšanas nozīmīgums ir skaidri atzīts EKS 2010 A pielikuma 5.11. punktā: *“Kaut gan iespējamās aktīvās un iespējamās saistības neieraksta kontos, tie ir svarīgi politikai un analīzei, un informācija par tiem apkopojama un sniedzama kā papilddati. Pat ja par iespējamajiem aktīviem un iespējamām saistībām var nepienākties maksājumi, augsts iespējamo aktīvu/saistību līmenis var norādīt uz nevēlamu riska līmeni saistībā ar vienībām, kas piedāvā šādus aktīvus/saistības.”*

Būtu arī jāuzsver, ka iespējamās saistības nav daļa no valdības parāda, kas definēts Padomes Regulā (EK) Nr. 479/2009 par to, kā piemērot Protokolu par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru³.

Šajā ziņojumā ir sniegts atjaunināts pārskats par informāciju, kas pieejama *Eurostat*. Tajā galvenā uzmanība pievērsta tiem datiem par iespējamām saistībām, kurus *Eurostat* tika savācis saistībā ar ES ekonomikas pārvaldības pastiprināšanu 2011. gadā (“sešnieks”), un jo īpaši datu vākšanai, kas paredzēta Direktīvā 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām⁴. Minētās direktīvas 14. panta 3. punktā dalībvalstīm tika noteiktas jaunas statistikas prasības:

“Par visām vispārējās valdības apakšnozarēm dalībvalstis dara zināmu atklātībai informāciju par potenciālām saistībām, kam ir iespējama liela ietekme uz valsts budžetu, tostarp par valsts garantijām, problēmaizdevumiem un saistībām, kas izriet no valsts uzņēmumu darbības, norādot šādu iespējamo saistību apjomu. Dalībvalstis publicē arī informāciju par vispārējās valdības īpašumā esošām privāto un valsts uzņēmumu kapitāla daļām, kuru summas ir ekonomiski nozīmīgas.”

Saistībā ar iepriekšminēto direktīvu savāktie dati ir galvenais informācijas avots par iespējamām valdības saistībām dalībvalstīs. Arī citi *Eurostat* datu sakopojumi (t. i., *Papildu tabula par finanšu krīzi, Aptauija par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas*

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Regula (ES) Nr. 549/2013 par Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmu Eiropas Savienībā (OV L 174, 26.6.2013., 1. lpp.).

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1435910317596&uri=CELEX:52015DC0314>

³ Padomes 2009. gada 25. maija Regula (EK) Nr. 479/2009 par to, kā piemērot Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam pievienoto Protokolu par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru (OV L 145, 10.6.2009., 1. lpp.).

⁴ Padomes 2011. gada 8. novembra Direktīva 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L 306, 23.11.2011., 41. lpp.).

procedūru (EDP)) sniedz ierobežotu un/vai konfidenciālu informāciju par konkrētiem iespējamo saistību veidiem. No šiem avotiem pieejamā informācija arī tiks atspoguļota šajā ziņojumā.

2. PĀRSKATS PAR EUROSTAT DATU VĀKŠANU SAISTĪBĀ AR PADOMES DIREKTĪVU 2011/85/ES

2.1. Ziņošana saistībā ar Direktīvas 2011/85/ES 14. panta 3. punktu

Par Direktīvā noteikto statistikas prasību īstenošanu tika panākta plaša vienprātība darba grupā, kuru vadīja *Eurostat* sadarbībā ar dalībvalstīm un Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorātu (*ECFIN*)⁵. Darba grupas galīgajā ziņojumā cita starpā ir ietverts veidņu komplekts un saistītas piezīmes, kurās norādīta metodika, obligātās informācijas apjoms, kā arī valstu un *Eurostat* datu par iespējamām saistībām publicēšanas periodiskums un savlaicīgums.

Minētajā ziņojumā ir norādīts, ka *Eurostat* vāks un publicēs atlasītus rādītājus, kas attiecas uz iespējamām saistībām, proti, *par valdības garantijām, ārpusbilances publiskajām un privātajām partnerībām (PPP), ārpus vispārējās valdības sektora klasificētu valdības kontrolētu struktūru (publisku sabiedrību) saistībām un ieņēmumus nenesošiem aizdevumiem (valdības aktīviem)*. Dalībvalstīm vietējā līmenī būtu jāpublicē tie paši rādītāji un papildus arī dati par valdības līdzdalību sabiedrību kapitālā.

Eurostat datu vākšanas sistēmās vajadzīgās izmaiņas tika ieviestas ar *EDP* aptaujas papildinājumu saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 479/2009 8. panta 2. punkta d) apakšpunktā izklāstītajiem noteikumiem. Veidnes un īstenošanas vadlīnijas tika ietvertas *Eurostat* 2013. gada 22. jūlija lēmumā par “*Supplement on contingent liabilities and potential obligations to the EDP related questionnaire*”⁶ [“*EDP* aptaujas papildinājums par iespējamām saistībām un potenciāliem pienākumiem”]. Minētajā lēmumā ir arī precizēts, ka datus par ārpus vispārējās valdības sektora klasificētu valdības kontrolētu struktūru (publisku sabiedrību) saistībām *Eurostat* apkopos, pamatojoties uz informāciju, kas jau tiek vākta, izmantojot 2011. gadā ieviesto “*Aptauju par ārpus vispārējās valdības sektora klasificētām valdības kontrolētām vienībām*”⁷.

Visi rādītāji ir jāpaziņo *Eurostat* (izsakot miljonos valsts valūtas vienību) atsevišķu vispārējās valdības apakšsektoru līmenī. Kopā ar datiem *Eurostat* ir jāiesniedz arī metadati, kas paskaidro datu pilnīgumu, definīcijas, aprēķinu izmantošanu vai savlaicīgumu.

2.2. Savlaicīgums

Valsts statistikas iestādei *EDP* aptaujas papildinājums par iespējamām saistībām un potenciāliem pienākumiem ir jānosūta *Eurostat* katru gadu līdz T. gada 31. decembrim. Datiem ir jāaptver vismaz četri gadi (no (T-1). līdz (T-4). gadam), kā arī brīvprātīgi var sniegt pārskatu par vēsturiskajiem datiem (attiecībā uz (T-5). gadu un vecākiem). Atbildes uz jautājumiem, kas uzdoti *Aptaujā par ārpus vispārējās valdības sektora klasificētām valdības kontrolētām vienībām*, ir jāiesniedz

⁵ 2012. gadā notika trīs darba grupas sanāksmes — 29. jūnijā, 5. septembrī un 6. novembrī.

⁶ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/2041337/ESTAT-decision-Suppl-on-conting-liab-EDP-Q.pdf/0b35165a-ee53-470a-a15a-7beaa98aac8b>

⁷ Monetārās, finanšu un maksājumu bilances statistikas komiteja (*CMFB*) 2011. gadā sniedza pozitīvu atzinumu par minēto aptauju. Dati tiek vākti katru gadu, un pirmā datu nosūtīšana notika 2012. gada decembrī.

tajā pašā termiņā, sniedzot informāciju par (T-1). gadu (vai (T-2). gadu, ja nesenāki dati nav pieejami).

2.3. Rādītāju apraksts

Šajā sadaļā ir aprakstīti saskaņotie jēdzieni un definīcijas saistībā ar datu publicēšanu par iespējamām saistībām, savukārt tas, kā dalībvalstis minētos jēdzienus izmanto, iesniedzot datus *Eurostat*, ir aprakstīts 3. sadaļā. Jāuzsver, ka tālāk minētie rādītāji pēc būtības ir nevienmērīgi un atspoguļo atšķirīga veida potenciālo ietekmi uz publiskajām finansēm. Turklāt dažos gadījumos vienu un to pašu fiskālo risku, iespējams, atspoguļo divi vai vairāki rādītāji. Piemēram, kad valdība garantē ārpus vispārējās valdības sektora klasificētas valdības kontrolētas struktūras saistības, potenciālos riskus aptver dati, kas sniegti gan par rādītāju “*Ārpus vispārējās valdības sektora klasificētu valdības kontrolētu struktūru saistības*”, gan par rādītāju “*Garantijas*”. Tāpēc gadījumā, ja kopējo risku publiskajām finansēm vērtē, saskaitot minētos rādītājus, potenciālo ietekmi var novērtēt par augstu.

2.3.1. Valdības garantijas

Eurostat vāc informāciju par nenokārtotajiem maksājumiem saistībā ar vispārējās valdības piešķirtajām garantijām. Ir jāziņo tikai par garantijām, kas piešķirtas ārpus vispārējās valdības sektora klasificētām vienībām. Ir pieejams sadalījums pa apakšsektoriem, izņemot sociālās nodrošināšanas fondus, kas nav attiecināmi uz lielāko daļu dalībvalstu. Datus paziņo, izsakot parametra nominālvērtībā.

Dati aptver gan vienreizējas, gan standarta garantijas. Vienreizēju garantiju definē kā individuālu garantiju, un garantijas devēji nevar ticami aplēst prasību risku. Vienreizējas garantijas ir saistītas ar parāda instrumentiem (piem., aizdevumiem, obligācijām). Dati attiecas uz kopējo uzkrāto parādu, ko garantē valdības vienības, neskaitot parādu, ko valdība jau uzņēmusies un kas ierakstīts EKS 2010 kontos. Ir pieejams papildu iedalījums attiecībā uz vienreizējām garantijām, ko piešķir publiskām sabiedrībām un finanšu sabiedrībām.

Standarta garantijas ir garantijas, ko emitē lielā skaitā, parasti par salīdzinoši mazām summām, ar vienādiem nosacījumiem. Nav iespējams precīzi aplēst risku, ko rada saistību nepildīšana attiecībā uz katru aizdevumu, bet var aplēst, attiecībā uz cik aizdevumiem no daudziem šādiem aizdevumiem saistības netiks pildītas. Kā piemērus var minēt hipotekāro aizdevumu garantijas, studiju kredītu garantijas u. c. Dati par standarta garantijām attiecas uz kopējiem aktīviem, kurus aptver šis instruments.

2.3.2. Ārpusbilances PPP

Publisko un privāto partnerību (PPP)⁸ neierakstīšana valdības bilanci nozīmē, ka šie aktīvi netiek uzskatīti par valdībai ekonomiski piederošiem un ka bruto pamatkapitāla veidošana netiek ierakstīta kā valdības izdevumi to rašanās laikā.

Eurostat vāc datus par kopējām nenokārtotajām, bilanci neierakstītajām saistībām. Šādi dati būtu jāizsaka koriģētajā kapitāla vērtībā, kas atbilst sākotnējai līgumiskajai kapitāla vērtībai, kuru laika gaitā pakāpeniski samazina par “ekonomiskā nolietojuma” summu, ko aprēķina, pamatojoties uz aplēsēm vai faktiskajiem datiem.

⁸ Publiskās un privātās partnerības (PPP), kā definēts EKS 2010 A pielikuma 20.276. punktā un sīkāk aprakstīts [Eurostat Valdības budžeta deficīta un parāda rokasgrāmatas](#) VI.4. daļā.

Koriģētā kapitāla vērtība atspoguļo konkrētā aktīva pašreizējo vērtību paziņošanas laikā. Attiecīgā summa ir aplēse par bruto pamatkapitāla veidošanu un parāda ietekmi, kas rastos, ja valdībai būtu jāpārņem aktīvi līguma darbības laikā. Datus vāc par vispārējo valdību un pa visiem apakšsektoriem un paziņo, izsakot parametra nominālvērtībā.

2.3.3. *Ieņēmumus nenesoši aizdevumi, ko piešķirusi vispārējā valdība*

Vāc informāciju par kopējiem ieņēmumus nenesošiem aizdevumiem (valdības aktīviem), kurus piešķirusi vispārējā valdība. Aizdevums ir ieņēmumus nenesošs, ja procentu vai pamatsummas maksājumi tiek kavēti par vismaz 90 dienām vai ja procentu maksājumi, kas atbilst 90 dienām vai vairāk, ir kapitalizēti, refinansēti vai kavēti saskaņā ar līgumu, vai ja maksājumi ir kavēti par mazāk nekā 90 dienām, bet pastāv citi iemesli (piem., debitors pieteicis maksātnespēju), kas liek apšaubīt, vai maksājumi tiks veikti pilnā apmērā. Datus paziņo, izsakot parametra nominālvērtībā. Dara pieejamu konsolidēto skaitli par vispārējo valdību un sīkākus datus pa apakšsektoriem.

2.3.4. *Ārpus vispārējās valdības sektora klasificētu valdības kontrolētu struktūru (publisku sabiedrību) saistības*

Valdības kontrolētas struktūras ir vienības, kuru vispārējo politiku vai programmu spēj noteikt valdība (EKS 2010 A pielikuma 20.18.punkts)⁹. Šādas valdības kontrolētas struktūras (publiskas sabiedrības) ir klasificētas ārpus vispārējās valdības sektora vairumā gadījumu, jo tās darbojas kā tirgus vienības.

Ārpus vispārējās valdības sektora klasificētu valdības kontrolētu struktūru (publisku sabiedrību) saistības definē kā kopējās saistības gada beigās, parasti pamatojoties uz sabiedrību uzņēmējdarbības grāmatvedību. Dalībvalstis var izvēlēties, kuru koncepciju izmantot, sastādot savus ziņojumus, — vai nu uzņēmējdarbības grāmatvedību (ieskaitot visas saistības no minētās sabiedrības finanšu pārskatiem), vai nacionālos kontus (neskaitot citas kreditoru saistības). Var paziņot arī datus par saistībām attiecībā uz Māstrihtas parāda pozīcijām, ja tie ir pieejami.

Dati aptver valdības kontrolētās vienības, kas ziņo par saistībām, kuras pārsniedz 0,01 % no IKP, un kas saskaņā ar EKS 2010 ir klasificētas sektoros — nefinanšu sabiedrības, finanšu sabiedrības, pārējā pasaule. Datus paziņo par atsevišķām vienībām, nevis par konsolidētiem grupu kontiem.

Datus norāda, nodalot finanšu darbībās iesaistītu vienību saistības¹⁰ un citās darbībās iesaistītu vienību saistības, tostarp zaudējumus nesošu nefinanšu vienību saistības. Turklāt pēc datiem var identificēt arī apakšsektoru, kuru kontrolē vispārējā valdība.

⁹ Lai noteiktu, vai eksistē valdības kontrole, ir jāizvērtē vairāki rādītāji (katrs rādītājs ir sīkāk definēts EKS 2010 A pielikuma 20.309. punktā).

¹⁰ Finanšu darbībās iesaistītu vienību saistības ietver šādas NACE kategorijas: (64) finanšu pakalpojumu darbības, izņemot centrālās bankas darbību, (65) apdrošināšanas darbības, (66) finanšu pakalpojumu darbības papildinošas darbības.

3. REZULTĀTI, KAS GŪTI *EUROSTAT* DATU VĀKŠANĀ PAR IESPĒJAMĀM SAISTĪBĀM

Pirmo reizi dati tika nosūtīti 2014. gada decembrī, un kopš tā laika regulārā datu vākšana ir notikusi katru gadu. *Eurostat* sistemātiski uzraudzīja to, kā dalībvalstis ievēro darba grupas nostādnes, uzsvēra, kurās jomās ir jāveic uzlabojumi, un mudināja dalībvalstis uzlabot datu kvalitāti. Tālāk dotajos punktos ir norādīts stāvoklis attiecībā uz pilnīgumu un aptvērumu, ņemot vērā 2017. gada datu vākšanas gaitā gūtos rezultātus.

Visas dalībvalstis *Papildinājumu par iespējamām saistībām un potenciāliem pienākumiem* iesniedza *Eurostat*, aptuveni ievērojot noteikto ziņošanas termiņu, — 2017. gada decembra beigās. *Eurostat* 2018. gada 29. janvārī publicēja datus, izsakot skaitļus miljonos valsts valūtas vienību un procentos no IKP¹¹, savā datubāzē¹² kopā ar saistītajiem metadatiem un zemsvītras piezīmēm par konkrētām valstīm¹³. Papildus tika sniegts arī paziņojums preseī¹⁴. Galvenie rezultāti ir izklāstīti šā ziņojuma 1. pielikumā.

3.1. Datu pilnīgums un aptvērums

Visas dalībvalstis iesniedza aizpildītu *Papildinājumu par iespējamām saistībām un potenciāliem pienākumiem*, kā arī atbildēja uz jautājumiem *Aptaujā par ārpus vispārējās valdības sektora klasificētām valdības kontrolētām vienībām*. Datu pilnīgums ir dažāds atkarībā no konkrētā rādītāja un dalībvalsts.

3.1.1. Valdības garantijas

Visas dalībvalstis iesniedza datus par vispārējās valdības dotajām kopējām valdības garantijām par laikposmu, kas bija jāaptver obligāti, proti, par 2013.–2016. gadu. Var uzskatīt, ka datu pilnīgums un aptvērums vairumā dalībvalstu ir labs. Trijās dalībvalstīs — Grieķijā, Francijā un Itālijā — joprojām ir nepieciešami uzlabojumi saistībā ar to datu pieejamību un pilnīgumu, kuri attiecas uz vietējās valdības apakšsektoru.

Čehijas Republikas sniegtie dati par vispārējās valdības sektorā iekļautajiem uzņēmumiem nav pilnīgi, tomēr ir aptvertas visas būtiskās struktūras. Ungārijas sniegtie dati par budžeta centrālo un vietējo valdību un par lielām pārklasificētām, valstij piederošām sabiedrībām ir izsmeloši, bet valstī netiek vākti dati no nesen pārklasificētiem likumiskajiem garantiju fondiem un pārklasificētām mazām, valstij vai vietējai valdībai piederošām publiskām sabiedrībām un bezpeļņas organizācijām par sniegtajām garantijām, kā arī netiek plānota ne administratīvo, ne statistikas datu vākšana no pārklasificētām mazām vienībām. Somijas sniegtie dati par vietējo valdību nav pilnībā konsolidēti.

Dažās dalībvalstīs (Dānijā, Horvātijā un Polijā) nav pieejami dati par vietējās valdības sniegtajām standarta garantijām, tomēr nav paredzams, ka šīs summas varētu būtiski ietekmēt kopējo garantiju līmeni.

¹¹ Rādītāju aprēķinam izmantoti IKP dati, kas iesniegti 2017. gada oktobrī saistībā ar ziņošanu par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru.

¹² <http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/data/database>

¹³ http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/gov_cl_esms.htm un

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/6611302/Contingent-Liabilities-Footnotes.pdf>.

¹⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8624398/2-29012018-AP-EN.pdf/ee504046-6ccc-4b79-8dfb-7a5e1d38328f>

3.1.2. *Ārpusbilances PPP*

Visas dalībvalstis sniedza datus par ārpusbilances PPP par obligāto laikposmu — 2013.–2016. gadu. Var uzskatīt, ka datu pilnīgums un aptvērums vairumā dalībvalstu ir labs. Uzlabojumi ir vajadzīgi Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē, jo šajās valstīs dati par vietējo valdību nav pieejami, tomēr nav paredzams, ka šīs summas varētu būt būtiskas. Arī Somijā datu aptvērums par vietējo valdību, iespējams, nav izsmēlošs.

3.1.3. *Ieņēmumus nenesoši aizdevumi*

To datu pilnīgums un aptvērums, kuri tiek sniegti par ieņēmumus nenesošiem aizdevumiem, joprojām ir būtiski jāuzlabo. Par pieprasīto laikposmu — 2013.–2016. gadu — datus iesniedza 24 dalībvalstis. Četras dalībvalstis — Beļģija, Francija, Horvātija un Kipra — joprojām nesniedz informāciju par ieņēmumus nenesošiem aizdevumiem, kurus piešķirusi vispārējā valdība.

Turklāt Itālijas, Portugāles un Polijas sniegto datu aptvērums nav izsmēlošs. Grieķijas sniegtie dati neaptver sociālās nodrošināšanas sektoru, savukārt Spānijā un Apvienotajā Karalistē datu aptvērums nav izsmēlošs attiecībā uz vietējo valdību, lai gan nav paredzams, ka šīs summas varētu būt būtiskas.

3.1.4. *Ārpus vispārējās valdības sektora klasificētu valdības kontrolētu struktūru saistības*

Visas dalībvalstis atbildēja uz *Eurostat* jautājumiem aptaujā par valdības kontrolētām vienībām; šīs aptaujas datus izmanto, lai aprēķinātu datu rindas par ārpus vispārējās valdības sektora klasificētu un valdības kontrolētu struktūru saistībām. Lielākā daļa dalībvalstu sniedza datus par 2016. gadu, izņemot Čehijas Republiku, Franciju, Vāciju un Austriju, kā arī daļēji Itāliju un Maltu, kuras sniedza datus par 2015. gadu. Vairums dalībvalstu iesniedza izsmēlošus datus, kas aptver visus apakšsektoros, kurus kontrolē vispārējā valdība, tomēr dažos gadījumos joprojām ir vajadzīgi uzlabojumi.

Francijas un Īrijas sniegto datu aptvērums par vietējo valdību nav pilnībā izsmēlošs. Grieķijā un Beļģijā ir arī dažas tādas centrālās valdības kontrolētas vienības, dati par kurām nav ietverti paziņotajos datos, tomēr nav paredzams, ka šīs summas varētu būt būtiskas. Polijas sniegtie dati neaptver vienības, kas nodarbina mazāk par 10 personām.

3.2. **Datu salīdzināmība**

Dati par iespējamām valdības saistībām ir atkarīgi no konkrētās dalībvalsts un ir cieši saistīti ar tās ekonomikas, finanšu un tiesību struktūru. Šīs datu vākšanas gaitā ir panākts būtisks progress attiecībā uz datu aptvērumu un pilnīgumu. Tomēr attiecībā uz dažām dalībvalstīm datu aptvērums joprojām nav izsmēlošs, kā aprakstīts iepriekš un norādīts tālāk zemsvērtas piezīmēs, kas publicētas kopā ar dalībvalstu datiem.

Kopumā salīdzināmība attiecībā uz valdības garantijām, ieņēmumus nenesošiem aizdevumiem un ārpusbilances PPP ir apmierinoša, taču attiecībā uz publisku sabiedrību saistībām — nepietiekama.

Attiecībā uz šo rādītāju, analizējot dažādu dalībvalstu datus, papildus problēmām, kas saistītas ar datu aptvērumu, ir jāņem vērā arī citi aspekti. Pirmkārt, dati par publisku sabiedrību saistībām nav konsolidēti un tas nozīmē, ka daļa no šo vienību saistībām varētu būt parādi tās pašas uzņēmumu grupas struktūrām un ka šīs summas

nevar identificēt no paziņotajiem datiem. Otrkārt, savāktie dati attiecas tikai uz saistībām, nenorādot tos bilancē attiecībā pret aktīviem. Šis aspekts ir ļoti svarīgs finanšu iestāžu gadījumā, jo tām parasti gan aktīvi, gan saistības ir ievērojami. Turklāt dažās dalībvalstīs, salīdzinot ar citām, ir vairāk tādu struktūru, kuras kontrolē vispārējā valdība un kuras ir iesaistītas finanšu pakalpojumos, tādēļ šīs valstis ziņo par lielākām saistībām nekā valstis, kurās šādu struktūru ir maz vai nav vispār. Turklāt dažās dalībvalstīs liela daļa no saistībām, par kurām ziņojušas finanšu iestādes, attiecas uz noguldījumiem, kurus publiskajās bankās tur māsaimniecības vai cita veida privātas vai publiskas struktūras.

Būtu arī jāpiemin, ka, apkopojot datus par publisku sabiedrību saistībām, dalībvalstis varēja izvēlēties, kuru koncepciju izmantot, sastādot savus ziņojumus, — uzņēmējdarbības grāmatvedības vai nacionālo kontu koncepciju. Atbilstoši uzņēmējdarbības grāmatvedības definīcijām dalībvalstis iekļāva visas saistības no uzņēmuma finanšu pārskatiem, tostarp saistības, kas attiecas uz pozīciju “citas kreditoru saistības”. Lielākā daļa dalībvalstu paziņoja par savām saistībām, izmantojot šo pieeju. Tomēr dažas dalībvalstis (Spānija, Beļģija, Nīderlande un Slovākija) ziņoja par Māstrihtas saistībām, jo īpaši sniedzot datus par valūtas un noguldījumu saistībām, parāda vērtspapīriem un aizdevumiem (kā noteikts EKS 2010) un neiekļaujot pozīciju “citas kreditoru saistības”.

4. CITI EUROSTAT DATU SAKOPOJUMI

4.1. Valdības iespējamās saistības pret finanšu sektoru

Kopš 2009. gada oktobra *Eurostat* regulāri (divreiz gadā — katras *EDP* paziņošanas ietvaros¹⁵) vāc informāciju par valdības iespējamām saistībām, izmantojot “Papildu tabulas ziņošanai par valdības iejaukšanos finanšu iestāžu atbalstam”¹⁶. *Eurostat* nodrošina datus par to, kādu faktisko un potenciālo ietekmi uz valdības deficītu un parādu rada finanšu iestādēm piešķirtais atbalsts.

Informāciju par valdības iespējamām saistībām, kas attiecas uz finanšu sektoru, publicē *Eurostat* tīmekļa vietnē¹⁷ par katru ES dalībvalsti, iekļaujot arī kopsavilkuma tabulu ar apkopotiem datiem par ES un eurozonu, un tā aptver 2007.–2017. gadu.

4.2. Citi Eurostat datu avoti

Dažus datus par valdību sniegtajām garantijām, kā arī par ārpusbilances PPP, *Eurostat* vairāk nekā desmit gadus ir apkopojis arī *EDP* aptaujas tabulās (nav publiski pieejamas), kuras iesniedz kopā ar *EDP* paziņojumu. Apkopotā informācija nav paredzēta publicēšanai, bet to izmanto *Eurostat* iekšējiem mērķiem, lai nodrošinātu *EDP* ziņojumu kvalitāti. Turklāt apkopoti dati par valsts garantijām tiek

¹⁵ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-notification-tables>

¹⁶ “Papildu tabulu” apkopo saskaņā ar *Eurostat* 2009. gada 15. jūlija lēmumu par tādas valsts intervences statistisko uzskaiti, kas veikta, lai atbalstītu finanšu iestādes un finanšu tirgus finanšu krīzes laikā. Lai uzzinātu vairāk, sk. “*Eurostat supplementary table for reporting government interventions to support financial institutions; Background note (April 2018)*”; <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/8441002/Background-note-on-gov-interventions-Apr-2018.pdf/54c5e531-688b-427b-80a1-46e471f3a54b>.

¹⁷ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit/supplementary-tables-financial-crisis>

vākti arī kā daļa no ikgadējās “aptaujas par valsts parāda struktūru”, ko publicē *Eurostat* tīmekļa vietnē aptuveni T+6 mēnešus pēc pārskata perioda beigām.¹⁸

5. SECINĀJUMI

Datu vākšana par iespējamām saistībām atbilstoši Padomes Direktīvai 2011/85/ES ir palielinājusi tādas informācijas pieejamību, kas attiecas uz vispārējās valdības netiešajām saistībām. Pirms minētās direktīvas īstenošanas *Eurostat* vāca tikai daļējus datus un galvenokārt tādus datus, kas nav publiski pieejami, par garantijām un ārpusbilances PPP. Atbilstoši darba grupas ziņojumam dalībvalstis attiecīgo informāciju sāka saskaņoti un vispusīgi publicēt valsts līmenī, kā arī sniegt *Eurostat*. Kopš pirmās datu vākšanas 2014. gadā vairākas dalībvalstis ir izvērtējušas un pārskatījušas attiecīgos skaitļus, lai panāktu labāku atbilstību minētās darba grupas nostādnēm. Šajā posmā attiecībā uz lielāko daļu dalībvalstu par vairumu rādītāju ir pieejami pilnīgi un laba aptvēruma dati. *Eurostat* atzinīgi vērtē dalībvalstu centienus un sasniegtos rezultātus.

Tomēr, kā norādīts iepriekš, dažos gadījumos dati vēl joprojām nav pilnībā izsmeljoši. Jo īpaši joprojām ir jāpanāk progress attiecībā uz datiem par ieņēmumus neņesošiem aizdevumiem un ārpus vispārējās valdības sektora klasificētu valdības kontrolētu struktūru saistībām. *Eurostat* turpinās kopā ar dalībvalstīm strādāt, lai uzlabotu par šiem rādītājiem sniegtās informācijas pilnīgumu.

Turklāt varētu vēl vairāk uzlabot pievienoto metadatu pieejamību, lai labāk informētu lietotājus par konkrētu valstu iezīmēm, pārskatīšanu un izmaiņām, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Turpmākās datu vākšanas kontekstā tiks izvērtēta iespēja paplašināt esošo metadatu modeli.

Nobeigumā var secināt, ka, lai gan iespējamās saistības ir sarežģīta statistikas nozare, pēdējos gados ir panākti būtiski uzlabojumi. Jaunā datu vākšana ir sasniegums virzībā uz publisko finanšu labāku pārredzamību Eiropas Savienībā, nodrošinot vispusīgāku priekšstatu par ES dalībvalstu finansiālo stāvokli. Tas, ka ir pieejami salīdzināmi un saskaņoti dati par valdības iespējamām saistībām, ir nozīmīgs sasniegums, kas starptautiskā kontekstā padara ES par līderi šajā jomā.

¹⁸ Sk. <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> kolekciju gov_dd_sgd.

1. pielikums. Vispārējās valdības kopējās iespējamās saistības un ieņēmumus nenesoši aizdevumi ES dalībvalstīs, 2016. gads (% no IKP)

	Valdības garantijas			Saistības, kas attiecas uz ārpusbilances publiskajām un privātajām partnerībām (PPP)	Ārpus vispārējās valdības sektora klasificētu valdības kontrolētu struktūru saistības			Ieņēmumus nenesoši aizdevumi (valdības aktīvi)
	Vienreizējas	Standarta	Kopā		Finanšu darbības iesaistītas struktūras	Citās darbības iesaistītas struktūras	Kopā	
Beļģija	10,3	0,6	10,9	0,1	38,0	13,7	51,7	:
Bulgārija	0,4	0,1	0,5	0,0	5,0	8,1	13,1	0,1
Čehijas Republika	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	10,7	10,8	1,4
Dānija	9,9	0,0	9,9	0,2	10,9	18,2	29,1	0,3
Vācija	14,3	0,0	14,3	0,0	96,4	4,3	100,7	0,1
Igaunija	0,0	1,5	1,5	0,1	0,2	13,3	13,5	0,0
Īrija	1,9	0,0	1,9	0,7	36,4	6,4	42,8	0,8
Grieķija	6,1	0,0	6,1	0,1	136,1	8,1	144,2	0,2
Spānija	7,7	0,0	7,7	0,3	22,7	3,0	25,7	0,2
Francija	3,0	2,2	5,2	0,0	42,8	19,2	62,0	:
Horvātija	2,6	0,0	2,6	0,1	5,2	5,2	10,4	:
Itālija	1,2	1,2	2,4	0,0	29,3	22,6	51,9	0,0
Kipra	9,1	0,3	9,4	0,8	76,2	13,6	89,8	:
Latvija	0,9	0,5	1,5	0,0	-	20,7	20,7	0,2
Lietuva	0,2	0,7	0,9	0,0	0,1	5,8	5,9	0,1
Luksemburga	12,0	0,9	12,9	0,0	74,4	7,1	81,5	0,0
Ungārija	7,9	0,2	8,1	1,7	9,3	5,0	14,3	0,0
Malta	14,1	0,0	14,1	0,1	3,2	16,2	19,4	0,0
Nīderlande	3,3	0,4	3,7	0,4	88,3	15,6	103,9	0,0
Austrija	20,5	0,0	20,5	0,1	14,6	13,4	28,0	1,1
Polija	6,5	0,7	7,1	0,0	21,9	12,8	34,7	0,3
Portugāle	5,6	0,0	5,6	3,2	62,4	3,9	66,2	1,5
Rumānija	0,4	1,9	2,2	0,0	3,9	3,5	7,4	0,0
Slovēnija	9,6	0,0	9,6	0,0	40,1	18,2	58,2	5,9
Slovākija	0,0	0,0	0,0	3,1	0,3	1,0	1,3	0,1
Somija	27,0	1,1	28,0	0,0	20,5	22,2	42,7	0,1
Zviedrija	10,5	0,0	10,5	0,0	19,4	24,4	43,8	0,7

Apvienotā Karaliste	8,3	0,1	8,3	1,5	37,6	5,4	42,9	0,0
--------------------------------	-----	-----	------------	------------	------	-----	-------------	------------

“.” dati nav pieejami; “-” nav attiecināms.